

Елеонора Богдана АТАМАНЧУК,
аспірантка Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна
eleonoraatamancuk@gmail.com

науковий керівник:
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри музикознавства та
методики музичного мистецтва
Ярослава ТОПОРІВСЬКА

РОЛЬ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ В ХОРОВІЙ СПАДЩИНІ ВОЛОДИМИРА СЕМЧИШИНА

***Анотація.** Дослідження присвячене духовній музиці у хоровій спадщині Володимира Семчишина – видатного українського диригента, композитора та педагога. Розглянуто його внесок у розвиток церковного хорового мистецтва, особливості гармонізації духовних творів. Досліджено його роботу як регента церковного хору, аранжувальника та упорядника збірників, педагога-науковця. Окреслено значення його творчості в сучасному духовному музичному просторі, а також практичне використання його гармонізації в концертній та богослужбовій діяльності.*

***Ключові слова:** Володимир Семчишин, духовна музика, церковний хор, хорове мистецтво, церковні пісні, українська духовна музика.*

Духовна музика відіграє важливу роль у хоровому мистецтві, оскільки є не лише частиною музичної культури, а й рушійним засобом трансляції християнських цінностей. В Україні хорове мистецтво завжди мало глибокі духовні традиції, які сформувалися під впливом церковної музики та літургійних співів. Видатні українські диригенти, зокрема на Тернопільщині, доклали значних зусиль для збереження та розвитку цієї спадщини. Однією з ключових постатей у цьому процесі є Володимир Семчишин – відомий хоровий диригент, педагог і аранжувальник, чия діяльність значною мірою була спрямована на розвиток духовної хорової музики.

Творча діяльність Володимира Семчишина охоплювала різні аспекти музичного мистецтва, поєднуючи диригентську, педагогічну та організаційну роботу. Як директор Палацу культури «Березіль» у Тернополі, він сприяв розвитку концертного життя міста та створенню нових мистецьких ініціатив. Особливу увагу приділив симфо-джазовій музиці, ставши засновником і незмінним диригентом «Симфо-джаз оркестру» обласної філармонії, що здобув визнання в Україні та за її межами. Водночас Семчишин активно працював у

сфері музичної освіти: понад 20 років викладав у Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка, де обіймав посаду доцента та завідувача кафедри вокально-хорових дисциплін (1997–2009). Університет став майданчиком для дослідження хорового мистецтва, а його методичні розробки, навчальні програми та практична робота зі студентськими хорами сприяли підготовці висококваліфікованих фахівців у галузі музичної освіти [1, с.12,14].

Володимир Семчишин був не лише високопрофесійним диригентом, а й людиною глибокої духовності, що знаходило відображення в його творчості. Його діяльність охоплювала керівництво церковними хорами, створення гармонізації духовних творів та наукові дослідження у сфері духовної музики.

Однією з важливих сторінок у його творчій біографії стала робота регентом мішаного хору «Глорія» при церкві св. апостолів Петра в Тернополі. Під керівництвом Володимира Семчишина хор не лише виконував його богослужбовий репертуар, а й активно популяризував українську духовну музику [3, с.326].

Духовна музика потребує особливого підходу до гармонізації та виконання, адже її завдання не лише художнє, а й богословське – донесення змісту молитви через музику. Володимир Семчишин працював над гармонізаціями наспівів Божественної Літургії св. Іоана Златоустого, різноманітних церковних чинів та богослужбових творів. Його збірники «Церковні пісні» стали важливим внеском у розвиток української духовної музики

Володимир Семчишин не лише створював гармонізації церковних пісень, а й звертав увагу на те, щоб вони стали доступними для широкого загалу. Його особливістю було прагнення адаптувати духовну музику таким чином, щоб вона була зручною для виконання не лише професійними, а й аматорськими церковними хорами. Гармонізація всіх партій у його творах зберігає баланс між доступністю виконання і музичною виразністю.

Володимир Семчишин часто гармонізував такі популярні церковні пісні, як «Зійшла зоря», «Витай між нами», «Пливи світами», «Вірую, Господи», «Тіло Христове», які традиційно виконуються під час богослужінь упродовж церковного року.

Одним із визначних збірників Володимира Семчишина є «Церковні пісні. Аранжування для мішаного хору», виданий у Тернополі в 1999 році Тернопільською крайовою організацією Національної ліги українських композиторів. Цей збірник, що містить 37 творів, включає пісні не лише загально-духовного змісту, а й окремі партитури відповідно до церковного календаря, зокрема пісні до Святого Миколая, колядки, страсні пісні на час Великого посту. Завершує збірник молитва за Україну «Боже, послухай благання» [4].

Володимир Семчишин продовжив свою місію з популяризації духовної музики, випускаючи у 2010 році серію збірників «Церковні пісні для мішаного хору», яка вийшла у декількох випусках. У цих збірниках він зібрав широкий спектр духовних творів – як добре відомі, так і маловідомі чи навіть унікальні, зберігаючи при цьому головний принцип своєї творчості: доступність виконання для хорів різних рівнів. Його підхід до гармонізації відзначався не прагненням

продемонструвати складність чи технічну майстерність, а бажанням зробити так, щоб якомога більше колективів могли виконувати ці твори. Характерною особливістю майже всіх збірників Володимира Семчишина є їхній епіграф із 129-го псалма: «З глибини взиваю до Тебе, Господи, Господи, почуй мій голос», що відображає його глибоке духовне натхнення [5].

Варто звернути увагу на видання «Чин вінчання для мішаного хору», упорядником якого є Володимир Семчишин. Цей збірник, виданий у Тернополі видавництвом «Навчальна книга – Богдан», містить як традиційні богослужбові тексти різних авторів, так і власні гармонізації одного з найважливіших християнських обрядів – Таїнства Вінчання. Основними елементами музичного оформлення Чину вінчання стали мелодійні лінії, що спираються на традиційні українські церковні розспіви, урочисті каденції, що завершують основні моменти обряду, а також пісні, що супроводжують дане таїнство [6].

Таким чином, його творчість стала невід'ємною частиною сучасної духовної музичної культури, а його аранжування й досі використовуються у богослужбовій практиці, зокрема звучать у багатьох храмах Тернопільщини під час богослужінь, що свідчить про їхню важливість та актуальність. Митець не просто зберіг і адаптував церковну музику, а й сприяв її поширенню, даючи змогу людям через спів відчувати духовну єдність та благоговіння.

Окрім суто богослужбового репертуару, Володимир Семчишин активно працював над духовними концертними творами, що виконувалися не лише в храмі, а й на концертних майданчиках. Його робота в цьому напрямку перегукується з діяльністю інших видатних українських диригентів, які прагнули поєднати церковну та світську традиції хорового співу. Саме тому його хорова спадщина і надалі використовується у концертній діяльності. Автор цієї статті також звертається до гармонізацій і аранжувань митця у власній професійній роботі. Зокрема, під час магістерського концерту Елеонори Атаманчук «Три празники в гості», який відбувся 12 грудня 2023 року, у програму було включено в'язанку колядок в обробці Володимира Семчишина. Її виконала Хорова капела «Освіта» Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. До в'язанки увійшли такі твори, як «Чудесна зірка!», «В Вифлеємі новина», «Що за радість?», «Бог ся рождає» та «На Різдво Христове» [2]. Важливо відзначити, що під час виконання глядачі в залі почали підспівувати, що свідчить про глибоку емоційну значущість цієї музики та її відгук у серцях слухачів. Це ще раз доводить, що аранжування Володимира Семчишина не лише гармонійно вписуються у церковний простір, а й органічно звучать у концертних програмах, збагачуючи українську духовно-мистецьку культуру.

Як педагог, Володимир Семчишин виховав цілу плеяду музикантів, які продовжили його справу, працюючи з церковними та світськими хорами. Під його керівництвом студенти факультету мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка готували дипломні та магістерські роботи, зокрема присвячені духовному хоровому мистецтву. Він також був ініціатором проведення науково-практичних конференцій, серед яких щорічна Міжнародна конференція «Духовна музика в контексті сучасного хорового виконавства» [3, с.326].

Володимир Семчишин залишив вагомий слід у розвитку духовної музики та хорового мистецтва. Його діяльність охоплювала як практичне керівництво

церковними хорами, так і науково-методичну роботу, спрямовану на збереження та популяризацію духовної спадщини. Завдяки його зусиллям українська духовна музика отримала нове дихання, а його випускники продовжують поширювати ці традиції, розвиваючи хорове мистецтво як у церковному, так і у світському контексті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атаманчук Е., Топорівська Я. Фундатори диригентсько-хорової підготовки студентів факультету мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка *Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді: збірник наукових праць студентів* / упоряд. Л. Циганюк, Л. Качуринець. Хмельницький: ХГПА, 2025. Вип. IV. С. 9-15.
2. В'язанка колядок в обр. В.Семчишина, виконує Хорова капела «Освіта» диригує Елеонора Атаманчук, 2024. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Q1-p0wTyis4> (дата звернення: 23.02.2025).
3. Ороновська Л. Культурно-просвітницька і педагогічна діяльність Володимира Семчишина. *Мистецька діяльність у сучасному соціокультурному просторі (25-літній творчий внесок факультету мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка): колективна монографія* / за заг. ред. Б. О. Водяного, О. С. Смоляка, З. М. Стельмашука. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. С. 322–330.
4. Семчишин В. *Церковні пісні. Аранжування для мішаного хору*. Тернопіль: Видання Тернопільської крайової організації Національної Ліги українських композиторів, 1999. 52 с.
5. Семчишин В. *Церковні пісні. Аранжування для мішаного хору*. Тернопіль: Видання кафедри вокально-хорових дисциплін, 2010. 48 с.
6. Чин вінчання для мішаного хору / упоряд. та гармонізація В. Ф. Семчишина. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2021. 36 с.

Степан БУРАНИЧ,
аспірант Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна
sburanic@gmail.com

ЦЕРКОВНІ ПІСНІ В РЕПЕРТУАРІ ВОКАЛЬНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ГУРТУ «НАСТАСІВСЬКІ МУЗИКИ»

Анотація. У дослідженні зроблено музично-теоретичний та виконавський аналіз церковних пісень, виконуваних вокально-інструментальним гуртом «Настасівські музики» із с. Настасова Тернопільського району Тернопільської